

L. IV Stezice št. 2

december 1955

Srebrnjak Tone, VIII.

Vlak...
Na pot...
Jesen je spet

Jesen je spet...
In listje šepeta
kakor v slovo...
In meni je težko,
dekle, ko gledam te
z uvelo rožo v roki.

Srebrnjak Tone, VI.

Čakal sem...
ljude, ravno danilo
jesenske rože je
srečal...
ljude, se so ustali
vlak in pred postjo
nov starega...
nekaj vprašal...
dva fanta in eden
ko se mu priključil
glasov.

Jesen je spet...
Nebe je temnosivo
in dež rosi...
Poglej na steki, tam zamr njivo,
sem srečal prvič, te...
Spomin živi!

"Da, kaj..."
zakrenoval fant in
v vrhove prijateljski
starec se je
vzete vi
"Ho", sem
je bilo dal, da ni
velike, vdalov rože
in ni vedel, h rože
odšel izpred postjo

Jesen je spet...
In lastovka je čuti,
zato beži,
a ona ve, ve kam,
če ti greš proč
in roka trepeta ti,
pa nič zate,
saj duša mi se sluti,
da sanje, ki bila je, zdaj
veš ni.
Pa, kaj bi, kaj,
ti proč bežiš...
jesen je, jaz bom sam.

Jesen je spet...
In listje šepeta
kakor v slovo...
In meni je težko,
dekle, ko gledam te
z uvelo rožo v roki.

S l o v o

Vlak... v slovo besede
srzle, tuje...
in jesenski dan...
Duša ujela sva v pogleda,
a obraz je nesmejan...
Vedi, nekdo te še pričakuje!

Rosna kipa... in spomini
so spolzeli spet nazaj:
tja med njive,
in na potok
(tisti slini
klopotaje v noč mehke)...
Pa, ah, vendar, le zakaj?

Vlak odhaja... roka tone...
 Na peronu sam stoji.
 Hrup koles
 in dež rosi...
 Zadnje vidi še wagone
 in potem se vse usiri.
 Nekdo pred taboj beži!

Prešeren Jota, VI.

s t a r e c

Čakal sem pred postajnim poslopjem in opazoval miselidolce ljudi. Ravno danilo se je in ljudje so hodili na delo. Iz goste jesenske megle je rahlo pršilo. Plešniki in ceste so bile spolzke. Kolesarji so drveli mimo mene. Poleg mene je stala trafika in ljudje so se ustavljali in kupovali cigarete. Bližal se je odhod vlaka in pred postajnim poslopjem se je nabralo precej ljudi. Opazil sem starega moške, ki je hodil od človeka do človeka in vsakega nekaj vprašal. Kaj ga je vprašal nisem slišal. Ustavila sta se tudi dva fanta in eden je kupil cigarete. Hotel je že skočiti na kolo, ko se mu približa oni starec.

"Imate kako cigareto?" ga je vprašal z mehkim prosečnim glasom.

"Ha, ha! Kaj, cigareto? Tam jih imajo, pa si jih kupite!" se je zakrohotal fant in pokazal na trafiko. "Ta je pa dober", je rekel v krohotu prijatelju in skočil na kolo.

Starec se je obrnil in stopil k meni:

"Imate vi kako cigareto?" se je vprašal.

"Ne", sem rekel, "nimam, ne kadim". V tistem trenutku mi je bilo žal, da nimam kake cigarete pri sebi. Starec je tiščal velike, izdelane roke v žepu platanenega, že raztrganega predpasnika in ni vedel, h komu naj se že obrne. S trudnimi koraki je počasi odšel izpred postajnega poslopja.

K j e s i ?

Ne, zdaj ni več, nič več,
 zdaj vse je minilo -
 vse upi so šli,
 ljubezni je odbilo,

P a k j e s i ?

Kam si šla, ljubezen?
 Kdo te je pregnal?
 Mar si se skrila
 v megleni odeji?

P o v s o d j e v a e t i h o . . .

zeman iščem odgovora
 v sivi jeseni. . . .

E p i g r a m

Stara Antea, V.

Ker si šahist, veš le se sat
in ne poznaš ljubezni
in zamenjuješ pat se pač
pa vender, daj, se strezni!

Kramer Janez, VI.

P i s m o

Zdaj vem;
utrujen si prišel
in hotel si sira,
ko si zapustil svojo mesto,
a si odšel še bolj utrujen,
deprav, da srečen si,
si mi lagal.

Ne vem,
kemu je težje od naju zdaj,
vendar oprostí mi,
da sem bila iskrena,
kot le preprosto ksečko je dekle,
besed poznala nisem sladkih,
da bi veselila te.

Ljubila sem zvesto,
a je ljubezen mi rodila le gorje ...

P e s e n

Tiho kot senca večerna
prišla je na polje jesen...
in hlad leden
kot reča širna
se izlil je v dušo tedaj,
ko si odšla po polju jesenskega
tiho kot senca večerna
in ni te, o deklet, novej...

E p i g r a m

Nekomu je le paragraf
začetek in še konec vsega:
Ta potencirani "junak"
še sam pred svojo senco bega.

Stare Anton, V.

D o r a

Par sto metrov od mesta Metlike, v ozki soteski potoka Obrka, zija v levi strani kraška jama. Nadaljuje se po ure in ure daleč, saso ni raziskana in tudi kapniki niso velike vredni. No, in o tej jami mi je pripovedovala stara mati naslednjo zgodbo:

"Takrat, ko se še Turki hodili v naše kraje, se je to zgodilo.

V tej jami se se skrivali pred turškimi četami okoliški kmetje.

Ob nekem turškem napadu na Metliko so se skrili ljudje skoraj iz vseh bližnjih vasi v to jamo. Po večini so se skrivali le otroci in žene ter stari ljudje, jer so se sočje borili. Ta dan pa so se skrili tudi sočje. Ker se je turška vojska bližala z velike naglico, je vse letelo na vrat in na nos v to, tako imenovano Mestno jamo. Neka stara žena, po imenu Dora, pa ni mogla tako hitro teči. Njene noge so bile težke in jih je le s težavo previkala. Le strah pred mislijo, da bi mogala umreti pod turško sabljo in konjskimi kopiti, ji je dejal še soči. Ko je prišla do jame, so pribežniki že zakrili rov z dračjem, ki je bilo v ta namen pripravljeno. Reva ni mogla več noter, zato se je skrila za dračje.

Po poti so prijezdili Turki. Na čelu je jezdil njihov paša lepe črne kobilo, ki je bila nekak mahista. Vadno je je moral spodbadati in vpiti na njo: "De Dora, de Dora!"

Zenica, ki je čepela za kupom dračja, je bila ves začudena, ko je slišala svoje ime in to iz ust turškega paše. Ker na glas je vprašala: "Pa kdo je tebi povedal, da sem jaz Dora?"

Turek je seveda razjahal in za njim cela četa. Kmalu so našli staro Doro, vso tresoč se od strahu. Obljubili so ji življenje ako pove, kje so skrili drugi ljudje. Dora jim je verjela in jim je izdala skrivališče.

Paša je najprej odsekal Dori glavo, nato pa ukazal zažgati grzdo dračja, ki je zakrivala vhod v jaso. Tako so žalostno končali vsi, ki so bili v rovu, in tudi Dora, ki je izdala svoje brate."

Za višje že od nekde
je morilo nast,
konec nižjimi pa najde se že kdo,
vaki ve, kaj je šast.

Polni
je obila
v konico,
v kriti,
pa isti
ugla.

Kupetajš
je ugazila
svetila
kot pranje, vadi stari

Prešeren Joža, VI.

Vse je prazno...

Vse je prazno,
vse je prazno,
le orač še tu in tam kriči,
Med praznimi polji
zadnja ptica še beži.

Gozd je prazen,
odpadlo je listje
nega ni po njem šumi.

Kot bežen sen

Kot bežen sen
je tvoja ljubazen bila,
kot posledna seglica s polj,
je iz mojega srca odšla.

Kot posledni veter
je dihnila v moje srce.
Sam ne vem kdaj, ne kako,
sam se ločil od nje.

Molenc Janz

Kramer Janz, VI.

Leđena cvetka

Leđena cvetka
je ljubezna najina bila,
v posladi topli je skopnala,
ostala je le bol srca.

Še vrača se
pečoba njena nečna,
kot senca bežna
v noči se pred mano vzpne:

in s poljem v vetru vzvalovi
v srcu tiho hrepanenje
po njen,
samotni cvetki,
rane že odšli...

V pozni uri

Polnoč
je odbila
v temino,
v dolini,
pa leži
segla.

Trepetajoč
je ugasnila
svetilka
kot upanje, sredi srca:

in zdi se,
kot da vanj
je z njo
kanila
grenka kaplja
in vzdramila
ne je iz sna...

Tako je šudno tiho danes

Tako je šudno tiho danes,
ko pesem prak polja sas,
še ptica pesni mi ne poje,
kot da ve,
da krvavelo,
bi še bolj srce,
ko poslej bom tako sas...

Poj mi, ptice,
da pesem tvoje,
zadnjikrat se razigra...
in duša sprejme jo-
poslednji dar-
da daleč tam zbudi se v težki uri...

Kolenc Janez

Vojne slike

I.

Dež in blato... Trudna karavana...
Ziblje se boleatno senca v noč,
vse telo je kot odprta rana,
le pod bolje vem osvahnjoč,
da sem človek!
Šus kopit in klatve pritajene
in pogled vojakov v blato zbit,
Čuješ srkih psovke le strupene,
v srcih njih je človek živ ubit.
Kaj sem človek?
V dež in blato pod bacnada silo...
Da je lažje, se zamislia v te,
Mislim? sreča, da se ni rodilo
dete, plod ljubezni, v to gorje .
Človek, človek, človek...

II.

Avijoni in topov grmenje,
strojníc razgetenje, puške krik
in "hura!" ljudi-volkov rjojenje,
dim in ogenj, v pljuša age smodnik.

Vinogradi, njive poteptane,
 beg prek vsega, še nebo rjavi,
 vrišak letal, o, surti krik pijane
 in mese človeško tank levi.

Zemlja strasa v vetlem se bobnjaču,
 "človek, kje si, košček, kje mesa?
 da razdas se krogla hrepenenju
 ti v ljubezni in te rešis zla?"

III.

Gleg, in vendar v blaznosti tej kruti,
 mislis nate, soj sopotnik si
 v blatu, dežju, noči kje prečuti,
 ko telo se v zraku mi krivi.

Človek, sen, ki toplo se ovije,
 misel, ki človeško govoriš
 in poljub si, ki srce ga vojiša,
 to je dobro, da ne zerjaviš

ket železo v blaznosti človeški:
 svete si mi, skrita v tajno dno,
 a v uho; to vojni so pogreški in zato
 vojak sem bolj tako.

IV.

O zemlja rodna, skrit ket zver v skalovju,
 poljubljaj tvoja oškropljena tla
 s krvjo, šeprev mi v gnusu gnev griga
 in človek v čvstnih sem še in v drobevju.

Grob v gozdu nes in mati v njen zaklana,
 trinajst v vodnjaku v vodi jih trehni,
 ob stezi križ za starčka siv kriči
 in jaz sem zver v ljubezni, kri je hrana.

Trst v sencu in mi ne blačani,
 granate, puške v naših so rokah,
 v granatah krik k življenju, ki zaklani
 trehne; "Hural" mi iz gorje rojeni,
 v cevah nam luč je, ogenj in ~~pačen~~ *pozlač*
 mi sušnji, za življenjs oškropljeni!

Srebrnjak Tone, VIII.

P e s e n o m o j i m a t e r i .

Jaz mater imam,
 ki zvesto veruje,
 da bom še kdaj kaj postal
 in zase živi
 in vsej beži kljubuje
 in stara in bolna nenehno sprašuje,
 če sem zdrav.

Kolenc Janez

V z a r j i l j u b e z n i

I.

Ljubim te, skrite in nežna kot rosa na travi,
 tajna želja,
 rosa si, ki se le v temi razcveta,
 ptička, ki calepela le poje,
 sanja, ki poteptana venec iz sreče si spleta,
 in ko ses ses,
 kažeš bogastvo samote mi svoje.
 Vsem si neznan, skrivaš se v zlobnem nasmehu
 in v porogu,
 v plašč se brezskrbnosti ovijaš,
 zdaj si Pavliha na cesti in kot šema v razvratu
 ker se ti studi temu napijaš,
 kakor pijana veljaš se v blatu
 in ko te vse že oblati,
 vem, da si moja le-
 čista in sveta, kot mati.

II.

Te ljubim? Sem ne vem,
 se nisem spraševal, zdaj zisa je in jaz vsceveto
 polje /rtvo in drevje gola,
 povsod veselo svoje volje
 razpne.
 Sem sonce zdaj,
 ki oživi
 v že rrtvi zelji maj?
 Jam sreče take se bojim,
 kot sin teme
 le v sraku zla lahko živia.
 Porog, zasmeš,
 pomedi, soncu in vsemu,
 prezir v očeh
 srce kaljeno v zlu
 bil dom je moj.

In zdaj je zisa...
 Te ljubim? Se ne vem,
 srce ničesar nisa,
 a se boji,
 da mu posled v bolesti sreče
 z vprežanjem v nič osep.

III.

Hvala ti se ta trenutek svetle bolečine,
 nič zato,
 vem, da v moji temni noči mesečine
 prazen le trenutek bo
 kmalu spet pokrit s temo.

Hvala ti za upanje neoplojeno,
 nič zato,
 vem, da bo to dete usorjeno
 še pred rojstvom z lastno si roko.

Hvale ti in zdaj se bliža groza
in zdaj ves,
da te ljubis,
kmalu bom kot cvetka otrdela,
kmalu bom kot ptička zledenela,
kmalu bom zasolkel krik grobov,
kmalu-up-hip plan valkov,
vendar ti za ta trenutek sreče
hvale up,
trepetajoč pred zlom, šapeče.

IV.

In ljubil bom spet temne noči,
zevit v ponosa prezir,
In ljubil bom spet
pekoče strasti
in v njih si iskal mir.

Le hip si mi dala in jaz sem zaslužil
večnost divljenjae,
le up sem zaslužil
in kriknil sem v blatu
pesem vstajenja,

Šla boš in jaz
bom skrtil v temo
svoj obraz,
Po pločnikih korak bo drsel
pohabljen v razvratu,
votle bo pel
v otrbli čas...
miru, miru, miru
škripala stopinje mi bodo
v solk ledu.

Krasar Janez, VI.

" M l a d i o b l o m o v "

n a p o č i t n i c a h

V počitničnih sem prišel nekega dne v mesto. Tu sem srečal dva prijatelja, ki sem ju spoznal v gimnazijski prejšnja leta. Z njima pa je bil bratransc onega svojih tovarišev. Ker sem se sanj precej zanimale in to ne brez vzroke, saj je bil vreden pozornosti, (vsaj njemu se je tako zdelo), sem poznaše zvedel, da je prišel v naše skromno mesto na počitnice iz slovenske metropole.

Ne vem, kako bi ga imenoval: "šifjak" ne (šeprav je bil bodoči petošolec), ker je to ime preskromno in ne ponazarja njegove osebe, "tovariš" tudi ne, ker je to preobičajno in prevsakdanja izraz, on pa ni bil vsakdanji pojav v našem mestu (vsaj njemu se je tako zdelo), mislim, da mu še bolj ustreza naziv "gospodič"-sedemnajletni gospodič, verjetno tudi on za svoje osebo s tem imenom najbolj soglaša.

Tako pa ga imenjem iz več vzkrokov, ki jih naj tu navedem:
Prvič: Ker je to izražala njegova obleka.

Drugič: pristnega gospodiča bi lahko spoznali iz njegovega vedenja, kretnje so bile malomarne, zanimala ga ni nobena stvar v njegovi okolici, vse ga je dolgočasilo, da je zehal na vsa usta (ne smete misliti, da gospodiči ne zehajo);:

Tretjič: ker je kupil časopis zato, da ga je nosil v rokah ali kepu, da je tako izgledal bolj inteligenten. Če pa bi bil kdo radoveden, bi lahko ugotovil, da je bral naš gospodič najnovejše vesti iz tri tedne starega "Poročevalca". V tem času, od rojstva pa do smrti časopisa, ker se je slednjič le raztrgal v njegovih krepkih, je znal poiskati toliko časa (razume se, da prostega, ker je tudi tega koristno izrabil, čeprav ni imel nobenega drugega opravila razen svojega večnega zehanja.), torej je znal poiskati toliko časa, da je vsaj malo pogrešel športne zanimivosti.

In četrto: "sedemnajstletni", ker bo šel tri mesece izpolniti šestnajsto leto.

Tako je njegovo ime utemeljeno, mislim, da korenito s štirimi glavnimi točkami, ki pa ni jim lahko, da bi se kakšno manj pomembno. To pa nisem čisto storil zaradi tega, ker bi te štiri točke lahko postale, saj mogoče bodo-vedno neizpremenljivi paragrafi, ki, bi jih moral vsakdo, ki bi hotel veljati za "pomembnega", točno izpolnjevati.

Taki so gospodiči!

Odšel sem iz mesta s ponosom berabe, ki pravi in je bil ogoljufan za svojo pravico, vendar pa ne s gnove, in razočaranje v arcu, ampak s pomilovanjem, ki so ga vredni le "gospodiči".

Številke vprašaj in vprašaj. Kmalu žanez, nastopila. Kmalu Tomo in Levstik. Na vsaki strani pomoč za razvijanje govora in izražanje (1000).

LIV STEZICE št. 3

